

Wat een ellende, als hoorders geen daders worden

'Wees daders van het Woord en niet alleen hoorders,' zegt Jakobus. 'Anders bedriegt u uzelf.' Wat zeggen we in Rotterdam? 'Geen woorden maar daden.' 'Nee', zegt Jakobus, 'én woorden, én daden!' Dit thema is zo ongelooflijk belangrijk! Duizenden, misschien wel miljoenen mensen zijn God kwijtgeraakt in hun leven, omdat ze hiermee te maken kregen: christenen die het Woord van God wel degelijk hoorden, wel degelijk! Christenen die het Woord van God misschien zelfs uitdroegen, doorgaven, maar er zelf niet naar handelden. Hoeveel mensen zijn er niet getraumatiseerd door seksueel misbruik in de kerk, door mensen die heel goed wisten dat ze fout zaten. Hoeveel mensen zijn niet afgeknapt op christenen die hen buitensloten, die hen veroordeelden, die hen in de kou lieten staan. Trouwens, je ziet het nu in al het nieuws over het CDA. 'Tjonge, moet je zien hoe er met Omtzigt omgegaan is, en dat in een christelijke partij...'

Misschien ben je zelf wel zo iemand, ben je zelf op het hart getrapt door iemand die zich christen noemt, misschien wel een vooraanstaande plek inneemt in de kerk. Wat bijzonder dat je dan toch hier bent, of toch deze dienst beluistert. En misschien is het andersom. Misschien weet je van jezelf dat jij de fout in bent gegaan, door niet te handelen naar het Woord van God. Ook dan is het bijzonder dat je deze dienst meebeleeft. Jezus vertelt een verhaal over twee bouwers. De één bouwt zijn huis op de rots, de ander bouwt zijn huis op het zand. Als het dan gaat regenen, en in de woestijn veranderen de droge dalen in een kolkende rivier, dan spoelt zo'n huis op het zand meteen weg. Maar een huis dat op een rots gebouwd is, dat houdt stand. Dit verhaal is overbekend en het wordt ook vaak aan kinderen verteld. En je moet eens opletten, hoe het dan wordt uitgelegd. Vaak wordt dan gezegd: 'Als je vertrouwt op Jezus, dan staat je huis op de rots. Als je vertrouwt op andere dingen, op je geld, of dat je zo sterk bent, dan valt je levenshuis in elkaar.' Dat is ook zo en dat is natuurlijk een heel goede les. Het is alleen niet wat Jezus zegt. Hij zegt in Mattheüs 7: 24: 'Daarom, ieder die deze woorden van Mij *hoort en ze doet*, die zal Ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft...' En vers 26: '... ieder die deze woorden van Mij *hoort en ze niet doet*, zal met een dwaze man vergeleken worden, die zijn huis op zand gebouwd heeft.' Het gaat dus niet om de vraag wie je vertrouwt, het gaat om de vraag: als jij de woorden van Jezus hoort, dóé je dan ook wat Hij zegt? Dus precies dat punt waar Jakobus ook op terugkomt: horen én doen!

Als je de woorden van Jezus wel hoort maar niet in praktijk brengt, dan lijkt het héél wat! Een prachtig huis, je ziet van de buitenkant niet dat er iets aan schort. De mensen denken: 'Tjonge, jonge, geweldig!' Maar als het moeilijk wordt, als de journalisten gaan doorvragen, als het OM een onderzoek instelt, als mensen die je beter kennen gaan praten, of uiteindelijk: als Gods oordeel over je leven heengaat, dan stort die hele mooie buitenkant in elkaar. Het is één grote puinhoop... Dan blijkt jouw leven één grote, schijnheilige leugen te zijn. En in je val kun je ook nog mensen met je meesleuren: mensen die door jou God leerden kennen, en van wie het hele geloof opeens staat te wankelen. Het gaat hier om iets onvoorstelbaar belangrijks: dat je het Woord van God niet alleen hoort, maar ook doet! Dat je ernaar handelt. *Practice what you preach.* Doe wat je verkondigt!

Maar wordt de nadruk op daden geen ondraaglijke last?

Maar wacht eens even... wacht eens even... er is ook die andere kant. Want je kunt ook opgroeien in een milieu waarin het juist áltijd dáárom draait: je moet wel dóén wat God zegt. En ook dáárop zijn heel wat mensen afgeknapt: 'Ik móést altijd... Ik móést naar de kerk, ik móést psalmversjes leren, ik móést van alles en ik mócht niks, vooral niet op zondag.'

Ook dát kan: dat geloof een keurslijf wordt, een knellend harnas van geboden en verboden. 'Wat maggie wel en wat maggie niet', altijd weer de Maggi-fles op tafel. Of misschien ben je helemaal niet zo opgegroeid, maar zit het in

jezelf. Altijd die stem van binnen die zegt dat je het beter moet doen, dat je méér moet doen om Gods geboden in praktijk te brengen. Altijd die aanklager in je geweten, die het tegen jou zegt: 'Ben jij nou een christen?! Moet je zien wat een puinhoop er ervan maakt! Kijk eens wie je allemaal verwaarloost! Je brengt er gewoon niets van terecht!' Dat kan ook, en die stem kan je tot wanhoop drijven... Doe je wel genoeg?! Ben je niet alleen een hoorder van het Woord, maar ben je ook echt een dader?

Even pas op de plaats. Aan de éne kant het gevaar dat je wel het Woord hoort, maar het niet in praktijk brengt. Aan de andere kant het gevaar dat je het Woord hoort en het zó nauwgezet in praktijk wilt brengen, dat je er wanhopig van wordt. Waar zit jij? Waar herken jij je het meest in?

En de grote vraag is natuurlijk: hoe komen we hieruit? Wat is een goede weg om Gods Woord te horen en het in je leven ook tot uiting te laten komen in je daden? Hoe vind je daarin een juiste route? Jakobus wijst op twee dingen: (1) op de kracht van het

Woord, en (2) op de wet van de vrijheid.

1. Het Woord heeft zelf kracht: luister langzaam!

Het eerste is de kracht van het Woord. Jakobus waarschuwt in vers 19 en 20 voor uitbarstingen van woede, en dan zegt hij in vers 21: 'Leg daarom af alle vuilheid en elke uitwas van slechtheid en ontvang met zachtheid het in u geplante Woord, dat uw zielen zalig kan maken.' Die laatste woorden vind ik niet echt goed vertaald. Wat staat er letterlijk in het Grieks? 'Ontvang met zachtheid het in u geplante Woord, dat de kracht heeft uw zielen te redden.'

Het Griekse woord voor 'kracht', dat is *dunamis*, daarvan is ons woord 'dynamiet' afgeleid. Het Woord van God, het Evangelie van Jezus Christus, dat heeft in zichzelf een ongelooflijke kracht. En dat Woord, schrijft Jakobus, dat is 'in u geplant', door de Heilige Geest. De Geest gebruikt daar mensen voor: misschien je ouders, misschien een leerkracht van school, misschien een buurvrouw of een collega. Gisteren zei iemand tegen mij: 'Ik heb een jaar lang elke week bijbelstudie gedaan met een oud-collega van me, en nu is zij tot geloof gekomen en ze wil zich graag laten dopen.' Het Woord wordt in je geplant, en nu zegt Jakobus: 'Ontvang dat Woord, dat in u geplant is, met zachtheid.' Zachtheid ben je als je niet meteen oordeelt, niet meteen met je mening klaarstaat, maar bereid bent om te luisteren. Zachtheid ben je als je je best doet om de ander te begrijpen, en als je daar tijd voor wilt nemen. Kijk, dát is de goede houding om de Bijbel te lezen.

'Je kunt de Bijbel heel oppervlakkig lezen of horen lezen', zegt Jakobus. 'Dan ben je net iemand die even in de spiegel kijkt om z'n haar te doen en hup, weer weglapt.' Maar als je met zachtheid het Woord ontvangt, dan luister je zonder te oordelen. Het is goed om dat eens bij jezelf te testen: hoe lees jij de Bijbel? Heb je daar meteen een oordeel over? 'Dit vind ik ouderwets. Hie vind ik God wel erg wreed. Dit vind ik niet sympathiek.' Durf je het aan om de Bijbel 'zachtheidig' te lezen? Om goed te luisteren, om de boodschap op je in te laten werken? Als je zó leest, dan geef je dat Woord van God de káns om jou te veranderen, van binnen uit. Want dat Woord 'heeft de kracht om je ziel te redden'. Dan komt het in feite vanzelf tot daden. Want je hóórt niet alleen dat Woord, maar het Woord verándert je.

Geef de Bijbel de ruimte in je leven! Dat is waar het om draait. Er was een man die het altijd heel druk had. Hij rende van de ene afspraak naar de andere, hij klikte van de ene zoom-meeting naar de andere. Toen zijn dochtertje thuis kwam van school, liep hij toevallig net beneden. Ze zei: 'Pap, ik heb zó iets leuks meegemaakt, wil je het horen? Ik zal héél snel praten!' Opeens kon die man wel door de grond zakken van schaamte, dat dít nou het resultaat was van al zijn drukte. Hij ging door zijn knieën en zei: 'Ik ben benieuwd! Vertel het maar gewoon... langzaam.' Toen zei zijn dochtertje: 'Wil je dan ook... langzaam luisteren?' Dát is wat Jakobus bedoelt: langzaam luisteren. Dan komt de kracht van dat Woord vrij, de goddelijke kracht van het Evangelie,

en dan wordt je ziel gered, je ziel verandert van binnenuit. En dat hééft invloed op je daden, dat kán niet anders! Dat is het eerste: de kracht van Gods Woord.

2. Gods wet leidt niet tot beknelling, maar tot vrijheid!

Het tweede waarop Jakobus wijst, dat is de wet van de vrijheid. Vers 25: 'Hij echter die zich in de volmaakte wet verdiept, die van de vrijheid, en daarbij blijft, die zal, omdat hij niet een vergeetachtige hoorder geworden is, maar een dader van het werk, zalig zijn in wat hij doet.' Het gaat erom, zegt Jakobus, dat je je 'verdiept in de volmaakte wet', en dat is 'de wet van de vrijheid'. Je moet je er dus in verdiepen, dat is dat 'langzaam luisteren'. En dan ontdek je dat de volmaakte wet de 'wet van de vrijheid' is. Dat klinkt best raar, vind je niet? De 'wet van de vrijheid'. Je zou zeggen: de wet beperkt toch je vrijheid? In Amsterdam is een nieuwe wet: je mag met je auto nog maar 30 kilometer per uur rijden. Nou, dat kost moeite! Juist daarom is er dit probleem: je dént dat ook Gods wet je vrijheid beperkt. Daarom hóór je het wel, maar dóé je het niet. Je hóórt dat je een conflict moet bijleggen, dat jij de minste moet zijn. Maar dat irriteert je, het vernedert je, het gaat in tegen je trots, en daarom doe je het niet. Je hóórt dat je eerlijk moet zijn in je zaken, maar je denkt: 'Als ik overal eerlijk bonnetjes voor moet schrijven, dan houd ik het niet vol,' dus je doet het niet. Je hóórt dat je één dag per week voor God apart moet zetten, en dat je dan al dat werk eens een keer moet laten rusten. Maar je dént: 'Ja sorry hoor, maar die tijd kan ik niet missen.' Die wetten van God, die goede regels van God, die lijken zo op het eerste gezicht altijd een keurslijf. Ze lijken op dat geheven vingertje, en daarom kun je zo'n hekel hebben aan al die regeltjes in het geloof. Maar als je nu terug gaat naar het hart van het Evangelie. Wat is het hart van het Evangelie? Jakobus is een broer van Jezus. Jezus kwam als Mens naar deze wereld, niet om ons in een keurslijf te duwen, niet om over ons te heersen, nee, Hij kwam om te dínen, om Zich op te offeren, voor ons! Hij kwam om ons vrij te kopen, om ons echte vrijheid te geven. Vrijheid van zonden: de grote aanklager, de duivel, die altijd klaarstaat om ons te beschuldigen, om ons terécht te beschuldigen, want wij zijn zondaars – die grote aanklager heeft Jezus het zwijgen opgelegd! Door Zijn bloed heeft Hij betaald voor ons aan het kruis. En wij zijn vrij!

Als dát nu het hart van het Evangelie is, denk je dan werkelijk dat God ons in een keurslijf wil duwen door Zijn regels? 'Neel' zegt Jakobus terecht, 'de wet van God is de wet van de vrijheid!' Denk aan liegen. 'U zult geen vals getuigenis spreken tegen uw naaste.' Als je begint met liegen, kan kom je terecht in een net, waardoor je al je vrijheid verliest. Steeds weer moet je denken: 'O, wat heb ik ook al weer tegen díé gezegd, en tegen díé...?' Door je te houden aan de wet van God blijf je een vrij mens!

Door in een conflict de minste te zijn, door een brug uit te leggen naar de ander, door vrede te stichten in een ruzie, kom je in de vrijheid! Eerst kon je er niet van slapen, maar als het weer goed is, wat kun je daar eindeloos van genieten! Jezus zegt: 'Wees maar de minste. Was de voeten van de ander.' Zelfs dan lukt het niet altijd om het conflict op te lossen, de andere partij moet ook willen. Maar als je ervoor kiest om de minste te zijn, dan is dat wel de weg naar de vrijheid. Niet de wrok heerst over jou, maar Christus heerst over jou.

En dan die rustdag. Is het echt onmogelijk om je werk één dag per week te laten liggen? Dat lijkt misschien zo. Maar de rustdag, de dag van God, is de dag die je vrijheid geeft. Ik las een interview met Mirjam Bikker. Zij is zes jaar Eerste Kamerlid geweest en sinds kort Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie. Het is keihard werken. Ze zegt: 'In dit werk sta je altijd aan, daarom koester ik de zondagen met mijn gezin.' Dat is de wet van de vrijheid: genieten van de rustdag.

Geen slaaf van God, maar kind van God

Horen én doen. Dat is waar Jakobus op hamert, in navolging van Jezus Zelf. Horen én doen, daar gaat het om. Langzaam luisteren naar het Woord van God, zodat de kracht van dat Woord vrijkomt en al je daden stempelt. Hoe méér dat gebeurt, hoe méér je zult merken dat je geen geknécht mens bent, maar een vrij mens.

Geen slááf van God, maar een kind van God.

Deze week kreeg ik een email van de christelijke hulporganisatie Tearfund. Een mail met zes inspirerende verhalen. Eén van die verhalen gaat over de theologe Mariam Tadros, die zich al jarenlang inzet voor allerlei vredesprojecten. Het artikel begint zo: "Heb je vijanden lief." Bekende woorden van Jezus die, als je niet uitkijkt, het ene oor in en het andere oor uit gaan.' Kijk, dat is precies waar Jakobus het over heeft, dus toen ik dit las, werd ik meteen getriggerd. "Heb je vijanden lief." Bekende woorden van Jezus die, als je niet uitkijkt, het ene oor in en het andere oor uit gaan. Mariam Tadros heeft daar totaal geen last van. Zij maakte van het brengen van vrede haar levenswerk. Na goed een decennium pionieren voor Tearfund in landen als Irak, Ethiopië en Nigeria deelt ze haar lessen. Een portret van een uitgesproken vredesvrouw.' Mariam groeide op in Londen in een orthodox-koptisch gezin. Haar familie heeft Egyptische wortels, thuis sprak ze Arabisch. Maar ze zat op een katholieke school en ze trok op met veel niet-gelovige blanke Britse kinderen. In feite leerde ze van jongsaf aan om bruggen te bouwen.

Mariam liep stage in Bethlehem en werkte daarna in Centraal-Afrika, een land dat verscheurd is door oorlog en haat. Vervolgens ging ze naar Irak. Ze zegt: 'Als er één land is waar de cirkels van geweld en trauma's maar blijven draaien, is het Irak. Ik voelde het overal. Voor mij was het voor het eerst, voor de bevolking de zoveelste keer. Als een slechte film die keer op keer herhaald lijkt te worden.' Toch ziet Mariam lichtpuntjes in het gebied dat verwoest is door IS. Ze raakt onder de indruk van het lokale team, allemaal jonge en gedreven mensen. Ze zegt: 'Voor de meesten, niet ouder dan 25 jaar, was het al de tweede of derde keer dat ze moesten vluchten. Zij wisten precies hoe oorlog voelt en toch waren ze enorm onverzettelijk en positief om vol te houden. Als engelen in de duisternis. (...) Terwijl alles in brand stond, brachten wij gemengde teams van moslims, christenen en jezidi's bij elkaar. Terwijl ze samenwerkten aan kleine onderwijsprojecten of herstelwerkzaamheden aan parken ontstonden er warme vriendschappen. Dat ging heel diep. Ik zag deze vriendschappen als kleine voorbodes van vrede.'

Dat is de kracht van het Woord van God! Doorgaan, omdat Jezus zegt: 'Heb uw vijanden lief!'

Waarom doet Mariam dit werk? Zij zegt er het volgende over: 'Geweld en afwijzing zijn natuurlijk van alle tijden, maar dat betekent niet dat ik cynisch of gelaten hoef te reageren op de problemen van onze tijd. Polariseren, vooroordelen, hebzucht en onze ongezonde economische systemen, ongelijkheid, racisme... Er is zo veel mis en mijn uitdaging is om niet in woede te blijven hangen. Daarom blijf ik zo gefascineerd door Jezus' benadering van conflicten. Ik wist dat als theoloog op zich allemaal wel, maar ik geloof het nu veel meer. (...) Zijn voorbeeld geeft mij de kracht om onze wereld te willen veranderen, te verbeteren.' Tot zover Mariam Tadros.

'Weesaders van het Woord, en niet alleen hoorders.' Leer het Woord van God langzaam lezen, laat het zijn werk doen in je ziel, verdiep je in de wet van de vrijheid, en laat het tot vrucht komen. Hoe je dan leeft? Jakobus vat het samen in een paar pennestreken. Vers 27: 'De zuivere en onbevleete godsdienst

voor God en de Vader is dit: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld.' Dienstbaarheid en heiligheid. Dat is het!

Tot slot een vraag. Een

concrete vraag, misschien wel pijnlijk concreet. Als je dit nou hoort, deze boodschap uit het Woord van God, op welk punt in jouw leven moet jij dan veranderen? Waar ben je nu wel een hoorder, maar nog geen dader? En wat heeft je tot nu toe belemmerd, om die stap te zetten, om niet alleen te luisteren naar Gods Woord, maar het ook te dóén? Op welk punt moet jij, moet ik, veranderen? Neem hem mee, die vraag, en laat de kracht van Gods Woord ook op dit punt zijn werk doen! Amen.

